

Dyden går amok i Stenbjerg

Thy har sit lille kapitel i den danske filmhistorie

Af Orla Poulsen

14. september 1965. 50 svært bevæbnede betjente med hunde begynder ved 6-tiden om morgenen at gennemgå Sennels Plantage. De jager tre unge biltyve, der aftenen forinden og natten med har sat hele den nordjyske politistyrke i alarmberedskab efter på bedste gangstermanér under flugt at have skudt fra deres stjålne bil mod to kriminalbetjente i en forfølgende politibil og såret den ene.

Samme dag i Stenbjerg. Her går det mindre dramatisk for sig, selv om der også bliver skudt, men ikke mindre opsigtsvækkende er det. Her er det dyden, der står på spil og måske endda for fald. Et filmhold er ankommet for at skyde nogle scener til en ny film, oven i købet en "erotisk komedie", ikke så lidt vovet endda, så der er ikke noget at sige til, at det er ting og sager, der bliver fulgt af mange - så vidt det nu er muligt at komme til.

"Selv om der bliver vendt lidt op og ned på meget i Stenbjerg - der spærres veje af og der arrangeres kunstigt regnvejr ved hjælp af Falck-Zonen i Thisted - tager folk i fiskerlejet vel imod skuespillerne og filmfolkene fra Saga Studio, der har ladet ti af beboerne være med til at lade dyden gå amok", som Thisted Amts Tidendes udsendte lettere beroligende beretter fra Stenbjerg.

Fra Stenbjerg til sengekanten

De "erotiske komedier" udviklede sig til de såkaldte "sengekantfilm", der havde premiere i biograferne 1970-1976 med "Mazurka på sengekanten" som den første.

Alt efter temperament og indstilling kan disse film ses som udtryk for sædernes forfald eller den "frigørelse", der skete i samfundet i disse år. Det er film tilsat en passende portion humor, der dog kan falde mere eller mindre heldigt ud.

Men i 1965 var det alt sammen nok så uskyldigt, som det vil fremgå af handlingen i "Dyden går amok", der var baseret på en roman fra 1950'erne af Knud Poulsen og blev instrueret af Sven Methling, mere end nogen anden identisk med den danske folkekomedie og dermed med et stort publikum. Det er ham, der langt senere står bag familiefilmserien "Krummerne".

Det var lutter kendte navne, der befolkede rollelisten i "Dyden går amok".

Blandt andre John Hahn Petersen, Birgitte Federspiel, Axel Strøbye, Louis Miehe-Renard, Morten Grunwald, Carl Ottosen, Arthur Jensen, Lily Broberg og Gabriel Axel.

To af dem vender senere tilbage til Thy for at lave film, der får en længere levetid i filmhistorien end den "erotiske komedie", de i 1965 er hyret til.

Og Stenbjerg er efter Sven Methlings mening det ideelle sted for filmoptagelser:

”Vi måtte køre 1200 kilometer langs Jyllands vestkyst for at finde et stykke natur så særpræget og uberørt som her i Stenbjerg. Vi er ovenud lykkelige over dette fund, og vi venter os uhyre meget af indspilningerne herfra. Desværre vil det være umuligt at indspille hele filmen her, da vejen er for lang for skuespillerne. Derfor har vi kun opstillet én kulisse, værtshuset ”Fisken og Stjernen”, der er en model af verandaen på Bregnerød Kro på Sjælland, hvor optagelser også vil finde sted”, fortæller instruktøren til den lokale avis. Et vigtigt led i filmens er fiskernes hjemkomst efter en storm. Og her hjælper intet filmtrick.

Man er nødt til at vente.

Og håbe på at fiskerne i Stenbjerg er på havet, når det

stormer op, så man kan filme, når de vender hjem og bådene trækkes op på land. Det er jo dét, man forbinder med fiskere og hav. Også i de lune biografsæder.

Efter meteorologernes forudsigelser kan filmholdet komme til at vente flere dage.

Det københavnske filmhold er i Stenbjerg i en uge i første omgang og vender senere på måneden tilbage, da hele skuespillertruppen rykker ind på Stenbjerg Kro og optagelserne afsluttes.

Populær film med langt efterliv

”Dyden går amok” havde premiere 25. marts 1966.

Anmeldelserne kunne være ikke så lidt bedre, men dem havde det store publikum ikke tid til at læse, for de skulle i biografen og se den nye ”erotiske komedie”. Og Stenbjerg og den forliste dyd har siden levet sit eget liv i den danske filmbevidsthed. Filmen er blevet en del af den danske ”filmskat”, der kan ses ”igen og igen”. Den dukker hele tiden op på diverse tv-kanaler, og de 103 minutter, filmen varer, kan i dag fås på video.

Filmhistorien er hård ved ”Dyden går amok”.

Ifølge Gyldendals Filmguide er ”tonen i denne folkekomedie så skingert larmende, at enhver charme presses ud af den papirtynde historie. Den præ-feministiske pointe er, at kvinder foretrækker en god gammeldags endefuld frem for eftergivende mænd”, kan man læse.

Nej, bortset fra dem på rollelisten er der ingen stjerner til ”Dyden går amok” i filmhistorien. Der er et stort ”0”, der står for - ”usædvanlig ringe”.

Men alligevel lever denne filmstrimmel med rødder i Thy i bedste velgående i modsætning til andre film, der løb med både stjernerne og den store omtale i filmhistorien, men har tabt publikum undervejs.

To af de medvirkende i ”Dyden går amok” vendte som nævnt tilbage til Thy.

Det var Morten Grunwald som medlem af Olsen-Banden, der i begyndelsen af 1970’erne ankom til Thy - til de tyske bunkers i Vigsø, til Hanstholm, til Thisted med Krabbes Konditori, Store Torv og Sparekassen for Thisted Amt.

Det blev til ”Olsen-Banden i Jylland”, der er blandt de bedste i denne serie, der ramte både anmeldere og et stort publikum.

Og den anden fra skuespiller-truppen i Stenbjerg, der vendte tilbage, var Gabriel Axel, der som instruktør havde henlagt nogle af udendørs-optagelserne til ”Babettes Gæstebud” til Vigsø. En film han i øvrigt scorede en Oscar for.

Olsen Bandens familie i Kino i Thisted. Gunnar Obel (til højre) var i 1970-80'erne en dynamisk biografdirektør (ejede flere biografteater landet over), filmproducent og filmudlejer. Han havde sørget for, at Olsen Banden med familie overværede premieren i Kino på "Olsen-Banden i Jylland". Det er Morten Grunwald, Lily Weiding og børnene, der er ved at finde deres pladser. Foto: Tage Jensen/Lokalhistorisk Arkiv.

Hvad det handler om

"Dyden går amok" er ikke ligefrem en socialrealistisk film, og man kan have svært ved at genkende virkeligheden "på vestkysten" i handlingsreferatet. Det tager sig mere ud som den jyske vestkyst set fra et københavnsk skrivebord. Men det er en folkekomedie - endda en af de erotiske af slagsen - og det hele bevæger sig et sted hinsides tid og sted. Det er måske dette, der er hemmeligheden ved folkekomediernes holdbarhed.

Tre københavnere ankommer til den nordvestjyske flække Hu for at gå på jagt. Her møder de en erotisk og alkoholisk livskraft, der er ved at tage pusten fra dem. De får et indblik i fiskerbyens driftige natteliv. Holder sig ikke ligefrem tilbage. Heller ikke for at fornærme de fastboende, fiskerne. De tre venners koner beslutter at tage til Vestjylland for at tale med mændene. Politiet har i mellemtiden anholdt den ene af dem. I fængslet betror han sognepræsten alle sine sidespring ... og denne gør store folkekomedieagtige øjne; det manglede vel også bare andet.